

fuzinar

Leto 43

Ravne na Koroškem, november 2006

št. 11

Sistemska tehnika predstavila prvo slovensko osemkolesno oklepno vozilo Krpan 8x8

V Sistemske tehniki so 16. oktobra predstavili prvo slovensko osemkolesno oklepno vozilo Krpan 8x8. Pri razvoju osemkolesnika so posebno pozornost namenili zagotavljanju varnosti vojaka, voznim in mobilnim lastnostim vozila ter povečanju obsega sodelovanja s slovenskimi dobavitelji in z znanstvenimi ustanovami. Tako so si v Sistemske tehniki zadali nalogo, da v

primerjavi s šestkolesnim oklepnikom Valuk 6x6 v osemkolesniku Krpan 8x8 povečajo delež slovenskih izdelkov ter okrepijo sodelovanje z domačimi in s tujimi znanstvenimi ustanovami. Sistemske tehniki je tako v desetih letih proizvodnje oklepnih vozil uspelo vključiti preko 40 slovenskih podjetij, fakultet in inštitutov. Na vozilu Krpan 8x8 pa predstavlja vrednostno delež

Foto: Stanko Mravljak

Foto: Stanko Mravljak

Med novinarsko konferenco na Ravnah.

slovenske industrije (dobavitelji, podizvajalci) 55 odstotkov. Tehnološko visoko zahteven izdelek ustreza mednarodnim standardom obrambne industrije in se enakovredno vključuje v svetovno obrambno industrijo proizvodnje oklepnih vozil. V Sistemski tehniki so do danes razvili štiri različne tipe vozila Krpan 8x8 (transportno, poveljniško, bojno in vozilo z minometom), cena osnovnega vozila pa je pod 300 milijonov SIT.

Desetletne izkušnje s proizvodnjo oklepnikov

Z razvojem in s proizvodnjo kolesnih oklepnih vozil so v Sistemski tehniki začeli pred nekaj več kot desetimi leti, ko je država Slovenija kupila za takrat še državno podjetje prvo osnovno licenco za vozila 6x6. Od takrat do danes je bil opravljen velik napredek na področjih razvoja nadgradenj in izboljšanja funkcionalnih lastnosti vozil tipa 6x6 kot 8x8, tj. valuka in krpana, razvoja ustrezne infrastrukture, proizvodnje in tehnologije, razvoja nabavnega trga komponent in storitev ter raziskave prodajnega trga. Tržne potrebe so pred tremi leti narekemale logično nadaljevanje razvoja večjega srednjega kolesnega oklepnega vozila Krpan 8x8. Njegova zgodba je povezovala rodove Slovencev, njegov soimenjak Krpan 8x8 pa danes slovensko industrijo in znanost. Logično nadaljevanje razvoja pomeni, da imata valuk in krpan do 40 % enakih sestavnih delov, kar olajša in poceni logistiko tako v proizvodnji kot pozneje pri vzdrževanju. Življenjska doba teh vozil je namreč 20 in več let in v tem času znašajo stroški rezervnih delov lahko tudi trikratno nabavno vrednost vozila. Ključen strošek namreč ni nabava vozila, ampak njegova uporaba in vzdrževanje.

Poudarek varnosti in udobju posadke

V procesu razvoja vozila Krpan so v Sistemski tehniki posebno pozornost namenili varnosti in udobju vojaka oziroma posadke. Krpan ima specialno oblikovano zaščitno dno, ki varuje posadko in vitalne dele podvozja proti minam,

dodatna modularna balistična zaščita pa omogoča zaščito posadke pred izstrelki v krogu 360°. Za razvoj konstrukcije protiminskega dna so uporabili najsodobnejše metode računalniških simulacij in serijo eksplozijskih poizkusov za njihovo verifikacijo. Kot dodatni element varnosti vojaka in njegovega počutja v primeru eksplozije mine pod vozilom so poleg dvojnega dna vozila razvili posebne protiminske sedeže, ki so pritrjeni na strop vozila. Trakovi, na katerih sedeži visijo, vsebujejo varnostne šive, ki v primeru sunkovitega dviga vozila popustijo in zmanjšajo prenos sunka na vojaka. V primeru požara v kabini posadke ali motornega prostora se avtomatsko vključi protipožarni sistem; le-ta se lahko aktivira tudi ročno. Specialni LSS (life support system), NBC-naprava (nuklearno-biološka-kemična zaščita) in grelna naprava Webasto varujejo posadko tudi na kontaminiranem terenu in ji omogočajo ugodno počutje in operativnost v temperaturnem območju okolice od -32 do +49 °C.

Mobilnost je ena od odlik

Mobilnost je večja odlika krpana. Premaguje klance do 70 % in bočne nagibe do 40 %. Vozilo je prava dvoživka, saj brede vodo in plava, med tem pa opravlja vse naloge kot na kopnem. Osnovno vozilo je dolgo 7,36 m, široko 2,7 m in visoko 2,08 m brez oborožitve. Samonosilna konstrukcija brez klasične podporne konstrukcije mu daje zelo nizko silhueto in s tem predstavlja v primerjavi s konkurenco manjšo tarčo. Krpan je konstruiran tako, da upošteva vse potrebe zračne mobilnosti tudi tam, kjer krizna žarišča nimajo ustreznih letališč za pristajanje velikih transportnih letal. Njegova odlična prilagojenost za zračni prevoz z manjšim transportnim letalom Hercules C-130 je njegova velika prednost. Njegova vodljivost je odlična, upravljanje pa enostavno. Krmiljena sta prva para koles, dodatno pa z zavrtjem vseh štirih notranjih koles znatno zmanjšamo radij obračanja. Vozniku pomaga vozilo upravljati tudi patentirani ADM-sistem, ki prilagaja prenos moči terenu, posledično je zato potrebno krajše usposabljanje voznikov, ki so med vožnjo tudi

znatno razbremenjeni v primerjavi z upravljanjem kamiona. Krpan se zaradi svoje elastične konstrukcije izjemno uspešno prilagaja konfiguraciji terena, kar mu dodatno omogočajo tudi neodvisne obese vseh koles. Krpanu daje moč turbo diselski motor moči 450 konjev, ki je prilagojen sodobnim ekološkim kriterijem Euro III. Odlikuje ga mala poraba goriva in je v primerjavi s kamionom enake teže varčnejši. Ima dvanajst prestav, avtomatski menjalnik in izpopolnjen ABS-zavorni sistem.

Vključenost slovenske industrije dosega 55 odstotkov

V Sistemski tehniki so v obdobju desetih let proizvodnje kolesnih oklepnih vozil na Ravnah uspeli vključiti v razvoj in proizvodnjo oklepnih vozil preko 40 slovenskih podjetij, fakultet in inštitutov. Pri vozilu Krpan so to število še povečali in bo delež slovenske industrije po načrtovani projekciji dobaviteljev in podizvajalcev dosegel vrednostno 55 %. Pri razvoju tehnološko zahtevnega izdelka sodelujejo tudi fakultete in inštituti. V veliko pomoč so razvojna sredstva Ministrstva za obrambo in znanost, ki vsako leto razpisujeta razvojne projekte v okviru programa »Znanje za mir«. V okviru teh razpisov so v Sistemski tehniki realizirali velik del dosedanjega razvoja na področju kolesnih oklepnih vozil. Trenutno so v teku štirje razvojni projekti; razvoj NBC izvidniškega vozila, interdisciplinarna analiza interakcij med vozilom-posadko-terenom, razvoj materialov za balistično zaščito vozil 8x8 in razvoj maskirnih barv za izboljšanje termovizijske slike vozil. Kot dokaz uspešnosti domačega znanja poudarjajo razvoj termovizijske zaščitne barve na Kemijskem inštitutu skupaj s Fotono, Colorjem in Sistemsko tehniko, kjer so uspeli izboljšati termovizijsko neopaznost za 50 %. Vključenost Univerze v Ljubljani, njene Fakultete za strojništvo oziroma Katedre za modeliranje v tehniki in medicini, pa je zadnjih deset let stalna praksa, in sicer na področju razvoja, modeliranja in simuliranja.

»Zavedamo se, da so bile naše ideje, znanje in izkušnje ter nenehno sodelovanje z domačimi in s tujimi poddobavitelji ter z znanstvenimi institucijami temelj za nastanek odličnega izdelka. Sodelovanje vseh naštetih je ustvarilo mnoge konkurenčne prednosti našega krpana.

Ta je enostavnejši, varčnejši in kar je – za uporabnika najpomembnejše – varnejši,« je na predstavitvi poudaril Jože Studenčnik, direktor Sistemske tehnike.

Svojo oceno je podal tudi dr. Milan Švajger, namestnik direktorja v Sistemski tehniki: *»V Sistemski tehniki smo upoštevali priporočila in usmeritve Ministrstva za znanost RS o prenašanju znanja iz znanstvenih institucij v gospodarstvo. Tesno smo se povezali z domačimi raziskovalnimi institucijami in njihovo znanje, priporočila in ugotovitve prenesli tudi v razvoj oklepnega vozila Krpan.«* Ob predstavitvi primerov sodelovanja z domačimi podjetji ter raziskovalnimi ustanovami pa še dodal: *»Primerov uspešnega sodelovanja tako v Sloveniji kot preko meja je na področju razvoja še veliko, še več pa na področju proizvodnje. Brez tega našega krpana ne bi mogli pokazati in predstaviti.«*

Vir: sporočilo za javnost

Družba Sistemska tehnika, d. o. o., je nastala leta 2002 s statusnim preoblikovanjem nekdanje železarske družbe Strojna tehnološka oprema. Leta 2003 je v Sistemsko tehniko, d. o. o., kot večinski lastnik vstopila družba Skupina Viator & Vektor, d. d. Obseg poslovanja se je v letih 2004 in 2005 v primerjavi z letom 2003 povečal za 30 % in znaša 6.335 oz. 6.111 mio SIT, medtem ko je leta 2003 znašal 4.864 mio SIT. V tem obdobju je družba ustvarila 160 mio SIT dobička. V Sistemski tehniki je zaposlenih 310 delavcev. Sistemska tehnika, d. o. o., je v 70,47-odstotni lasti družbe Skupina Viator & Vektor, d. d., 17,5-odstotni lasti družbe Styer-Daimler-Puch Spezialfahrzeug in 12-odstotni lasti družbe D.P.R., družba pooblaščenka Ravne, d. d. Sistemska tehnika, d. o. o., spada med večja podjetja v kovinskopredelovalni industriji, na vojaškem področju pa je največje podjetje v Sloveniji. Osnovna dejavnost družbe je proizvodnja metalurške in procesne opreme ter opreme za obrambne namene in storitve. Družba nadaljuje dolgoletno tradicijo proizvodnje vojaške opreme na Ravnah in je po vsebini prilagojena današnji doktrini opremljanja Slovenske vojske in zveze NATO. Pri tem upošteva splošne trende razvoja obrambne industrije v svetu. Zadnjih deset let razvija in proizvaja lahko kolesno oklepno vozilo Valuk 6x6, ambulantno vozilo Valuk 6x6, katerima se je letos pridružilo srednje oklepno kolesno vozilo Krpan 8x8. Sistemska tehnika je od leta 2003 lastnik licence srednjega kolesnega oklepnega vozila Krpan 8x8, kar je velika in hkrati pomembna razlika od Valuka 6x6, kjer je Sistemska tehnika morala plačevati licenčnino za vsako proizvedeno vozilo. Sistemska tehnika je edino slovensko podjetje z desetletnimi izkušnjami v proizvodnji kolesnih oklepnih vozil, z lastnim razvojem, usposobljenimi in izkušenimi sodelavci.

Foto: Stanko Mravljak

Novinarji so si z zanimanjem ogledovali novega krpana.

Krpan na ploščadi pred upravno zgradbo.

Foto: Stanko Mravljak

NOŽI RAVNE

NOVA VAKUUMSKA PEČ IN POSLOVNA ZGRADBA

17. oktober je bil za podjetje Noži Ravne pomemben dan, saj so namenu predali novo vakuumsko peč in nedavno zgrajeno poslovno stavbo; pred slovesnostjo pa sta direktor družbe Darko Ravlan in direktor komercialne Janko Miklavc poslovanje in načrte podjetja predstavila tudi na novinarski konferenci.

Direktor Darko Ravlan: »Naši noži sodijo v sam svetovni kakovostni vrh.«

Skrb za lastno blagovno znamko

Na Ravnah na Koroškem ima proizvodnja industrijskih nožev že večdesetletno tradicijo. Podjetje Noži Ravne z njimi uspešno konkurira na svetovnem trgu pod blagovno znamko Noži Ravne oz. na tujem kot Ravne Knives. Izdelujejo nože za kovinsko in lesno industrijo, za papirno, grafično in živilsko industrijo ter nože za industrijo plastike in reciklaže. To je njihov jedrni program, izdelujejo pa tudi nože in rezilna orodja za druge industrije ter opravljajo storitve mehanske in toplotne obdelave ter ostrenja.

»Noži Ravne so eden od najpomembnejših proizvajalcev industrijskih nožev v svetu in sodijo med pet največjih, so pa tudi eno od redkih podjetij, ki proizvaja vse štiri nosilne programe,« je dejal direktor Darko Ravlan in poudaril: »Naši izdelki so visokokakovostni, boljši na trgu ni.« Ponudba je široka, saj so noži lahko izdelani iz jekel z nizkimi legiranimi elementi ali pa iz visoko legiranih jekel, ponujajo tudi trdokovinske nože in nože, izdelane na podlagi prašnate metalurgije. Glavni dobavitelj jekla je sestrška družba Metal Ravne, kar prispeva k sinergiji lokacije.

Ravensko podjetje, član skupine SIJ – Slovenska industrija jekla, zdaj izdela 1500 ton gotovih izdelkov na leto in obvladuje triodstotni svetovni tržni delež industrijskih nožev. Noži, izdelani na Ravnah, režejo že v več kot 50 državah, na vseh kontinentih. Lani so izdelke prodali več kot 600

Vrednost nove poslovne zgradbe z infrastrukturo je 245 milijonov tolarjev.

kupcem. Največ izdelkov (69 %) podjetje proda v Evropski uniji, veliko večino (85 %) jih izdelajo po naročilu.

Z lastnim znanjem do unikatne peči

»V podjetju smo vseskozi skrbeli za razvoj novih izdelkov in tehnologij. Predvsem razvoj materialov in tehnologij zagotavlja razvoj, zato smo se pred poldrugim letom odločili za postavitev še ene vakuumске peči,« je odločitev za strateško investicijo, vredno 266 milijonov tolarjev, utemeljil direktor Ravlan.

Vakuumsko peč je izdelalo nemško podjetje STS. Ideja in znanje zanjo pa sta prišla iz Nožev Ravne, kjer so na podlagi izkušenj s prvo tovrstno pečjo

Slovesnosti so se udeležili tudi: Marija Zagožen, predsednica nadzornega sveta SIJ – Slovenske industrije jekla, Tibor Šimonka, predsednik uprave SIJ – Slovenske industrije jekla, mag. Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo RS, in Milan Škafar, član nadzornega sveta SIJ – Slovenske industrije jekla.

ugotavljali, da potrebujejo vse možnosti toplotnih obdelav. Odločili so se za peč, ki naj bi omogočala obdelavo nožev v olju, vakuumu in na zraku ter tudi lotanje s kratkim kaljenjem. Take peči doslej še niso postavili nikjer na svetu. »Peč ima unikatne tehnološke rešitve, ki vsebujejo veliko našega znanja in izkušenj,« poudarja prvi mož Nožev Ravne in napoveduje, da bo peč, ki omogoča obdelavo nožev, dolgih do 3,6 metra, še utrdila njihov tržni položaj. Ob tem Ravlan opozarja tudi razumevanje lastnika, ki je podpiral naložbe in tako tudi omogočil polno zaposlenost zaposlenih. Noži Ravne so sploh ena redkih družb na Koroškem, v katerih zadnja leta niso odpuščali zaposlenih.

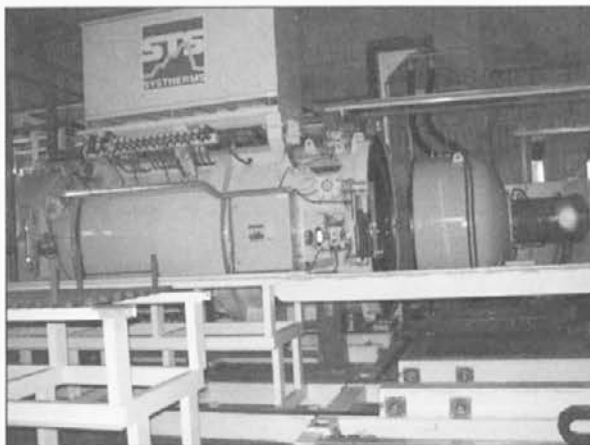
Predsednik uprave SIJ – Slovenske industrije jekla – Tibor Šimonka: »Uprava in nadzorni svet SIJ – Slovenske industrije jekla sta soglasno potrdila investiciji.«

Letošnje poslovanje je uspešno

Medtem ko je bilo za ravensko podjetje industrijskih nožev v zadnjem desetletju značilno, da je letna rast prodaje dosegala od 10 do 15 odstotkov, tudi za letos načrtujejo, da bodo s 14,1 milijona evrov presegli lanske prodajne prihodke, ki so znašali 12,5 milijona evrov. Ob tem je pomembno poudariti, da to dosegajo ob enakem ali celo manjšem številu zaposlenih, ki se glede na asortiment giblje od 192 do 198 delavcev.

Za letošnje leto v podjetju ugotavljajo, da rastejo cene legiranih elementov in posledično tudi legirnega dodatka, kar se odraža v višji ceni vložnega materiala, ki se konstantno draži – ne v

enakem deležu kot lani, a kljub vsemu narašča. Letos se je močno podražila energija. Vrednostno so ti stroški višji za 4,8 milijona tolarjev.

Nova vakuumska peč: toplotna obdelava daje jeklu dušo, pravi direktor Darko Ravlan.

Zelo intenzivno je bilo letošnje leto na investicijskem področju. Za investicije so do konca avgusta porabili 313 milijonov tolarjev, od tega so 96 milijonov plačali iz lastnih sredstev, za 217 milijonov pa so najeli dolgoročne kredite. V obdobju od januarja do avgusta 2006 so prodali 994.835 kg izdelkov, kar je 5 % več kot v enakem obdobju lani. Realizacija je znašala 2.179 milijonov tolarjev in je za 12 % presegla realizacijo primerljivega obdobja lani. Ustvarjeni dobiček 130 milijonov SIT presega načrtovanega za 22 milijonov tolarjev.

Predvidena je rast doma in na tujem

Strategija razvoja podjetja predvideva, po Ravlanovih besedah, rast na ravenski lokaciji (do 21 milijonov evrov letne realizacije v naslednjem petletnem obdobju) in tudi t. i. anorgansko rast, kar pomeni finančno naložbo oziroma nakup drugega podjetja, ki se ukvarja s proizvodnjo nožev. Zelo zanimiv s tega vidika je južnoameriški trg, ker se tu proizvede največ celuloze na svetu. Dejstvo je, da so mnogi trgi zelo zaprti, edini način, da se podjetje prebije

Peč je namenu predal minister Vizjak.

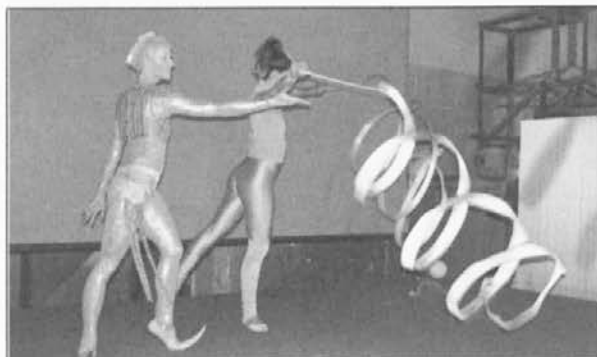

Minister mag. Andrej Vizjak: »SIJ – Slovenska industrija jekla se je prelevila v eno najuspešnejših družb.«

nanj, je, da ustanovi ali prevzame podjetje oziroma predstavništvo ipd. Noži Ravne imajo zdaj predstavništvo le v Bolgariji, na drugih trgih pa prodajajo s pomočjo agentov in distributerjev. V vodstvu podjetja sledijo strategiji, da je treba na Ravnah zagotoviti polno zaposlenost, ohraniti oziroma še povečati tržni delež v EU, med ciljne trge še večjega prodora pa spadajo Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska, Južna Amerika ...

Ob tem komercialni direktor Janko Miklavc opozarja na specifiko prodaje industrijskih nožev, od katerih so odvisni procesi v proizvodnji, kjer ura zastoja znaša tudi več sto tisoč evrov. Podjetja so namreč zelo nezaupljiva glede zamenjave dobaviteljev, zato je potencialne kupce treba prepričati v kakovost nožev. So pa ravenski noži prepričali že mnoge in zato so med kupci tudi eminentna, svetovno znana in uveljavljena velika podjetja.

Andreja Čibron - Kodrin

Predstavilo se je tudi Mavrično gledališče.

KRATKA ZGODOVINA NOŽEV RAVNE

1620–1971: noži so se izdelovali za lastne potrebe in potrebe ožjega trga, na začetku v obratih vzdrževanja, pozneje pa v sklopu mehanske obdelave.

1972: ustanovljen je obrat industrijskih nožev z lastno proizvodnjo in kalilnico.

1991: Slovenske železarnice se reorganizirajo v holding s samostojnimi podjetji. To leto je uraden začetek NOŽEV RAVNE pod imenom Slovenske železarnice Noži Ravne, d. o. o.

1993: NOŽI RAVNE pod lastno blagovno znamko prvič razstavljajo v tujini na mednarodnem sejmu.

1996: proizvodne zmogljivosti se povečajo za dodatnih 4500 m² – na 9000 m².

1997: velika investicija v novo vakuumsko peč. Pridobili certifikat kakovosti ISO 9001.

1998–2005: investicije v proizvodnjo, blagovna znamka NOŽI RAVNE postaja vedno bolj prepoznavna po celem svetu.

2005: Holding Slovenske železarnice se preimenuje v SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., tudi podjetje SŽ NOŽI RAVNE spremeni uradno ime v NOŽI RAVNE, d. o. o. Investicije se nadaljujejo.

2006: nakup nove vakuumске peči ter selitev v novo poslovno zgradbo.

Na prireditvi je pela Monika Pučelj.

Vse fotografije: Andreja Čibron - Kodrin

Posvet Med železom in kulturo

Koroški pokrajinski muzej, Enota Ravne na Koroškem, in Občina Ravne na Koroškem sta 5. oktobra v okviru projekta Slovenska pot kulture železa organizirala mednarodni strokovni posvet Med železom in kulturo – naša dediščina, naša pot.

V ravanskem gradu so se zvrstila zanimiva predavanja: Štajerska železna pot, Dediščina madžarskega železarstva in jeklarstva kot osnova za »železarsko cesto« na Madžarskem, Zgodovina razvoja metalurgije železa v Srbiji, Varovanje tehniške dediščine v Kataloniji, Tehnološki razvoj metalurgije železa in jekla, Slovenska pot kulture železa, Železarska dediščina na ogled – stalna razstava Železarstvo v Štorah, Dediščina jeseniške stare Save, Predstavitev izdelkov železarne na Dvoru, Cvinger pri Dolenjskih Toplicah – železarski center prvega tisočletja pr. n. št., Železarstvo v antiki, Po sledih neke sodne poravnave ali Železarna Štore v svojih začetkih, Življenje delavcev Auerspergove železarne na Dvoru in Industrijska zadruga v Kropi.

Projekt Slovenska pot kulture železa, katerega iniciativni odbor koordinira ravenska občina ob pomoči tamkajšnjih muzealcev, ima več ciljev: varovanje in promocija kulture železa, vključitev dediščine v turistično ponudbo in oblikovanje tematske poti v Sloveniji, ki povezuje središča s tradicijo izdelovanja železa in jekla, ter pridružitve Evropski poti kulture železa. V njem sodelujejo: Gornjesavski muzej Jesenice, Gorenjski muzej Kranj, Muzej novejšje zgodovine Celje, Dolenjski muzej Novo mesto, Koroški pokrajinski muzej, Tehniški muzej Slovenije ter muzeji v Kropi, Železnikih in Trzinu ter Izobraževalni center Štore.

Udeleženci posveta so si ogledali tudi nastajajoči muzej železarstva oz. jeklarstva na Ravnah. Kot je znano, so tu ohranjeni objekti s konca 19. in z začetka 20. stoletja, od leta 1994 razglašeni za kulturni spomenik. Leta 2002 jih je Metal Ravne (udeležence omenjenega posveta je pozdravil tudi namestnik glavnega direktorja Andrej Gradišnik) predal Občini Ravne na Koroškem – za muzejsko predstavitev železarstva na Koroškem. Tako bo v štauhariji ali krčilni kovačnici iz leta 1915 ponazorjen proizvodni proces izdelovanja jekla, perzonal iz leta 1875 bo namenjen predstavitvi življenja železarjev, nekdanji laboratorij pa odprtemu depozu in restavratorskim delavnicam. Naložba bo vredna milijon evrov, do zdaj pa je bilo v nastajajoči muzej vloženih že 350.000 evrov.

Udeleženci posveta.

Gerhard Sperl, Univerza za montanistiko iz Leobna:
»Ideje o Štajerski železni poti segajo v leto 1978.«

Dr. Sonja Ifko, Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani: »Območja industrijske dediščine so tudi nosilci novega razvoja.«

»Svet je za vsakogar velik toliko, kolikor o njem ve; če nekdo o nečem nič ne ve, to zanj ne obstaja, ali pa se mu zdi, kot da se ne bi nič zgodilo.«

(iz Spominske listine Avstro-ogrskega železarskega kartela)

Intervencije PGE Koroškega gasilskega zavoda v oktobru

Na ZGO: 3. 10. 2006 so poklicni gasilci sodelovali pri nujenju prve pomoči obolelemu delavcu valjarne Metala Ravne, 4. 10. 2006 so po vklopu javljavnika požara pregledali poslovne prostore upravne zgradbe Metala Ravne in sodelovali pri nujenju prve pomoči oboleli delavki valjarne, 11. 10. 2006 so intervenirali ob ekološkem onesnaženju pri valjarni in kemijskem laboratoriju, 12. 10. 2006 so po vklopu javljavnika pregledali prostore upravne zgradbe, 13. 10. 2006 so sodelovali pri delovni nezgodi v Sistemski tehniki in pri nujenju prve pomoči obolelemu delavcu v istem podjetju, 19. 10. 2006 so sodelovali pri delovni nezgodi v Sistemski tehniki, 23. 10. 2006 pa v valjarni Metala Ravne in 26. 10. 2006 v Sistemski tehniki, kjer se je poškodoval zunanji izvajalec, 29. 10. 2006 so po vklopu javljavnika za nivo vode pregledali proizvodne prostore v valjarni Metala Ravne ter 30. 10. 2006 sodelovali pri delovni nezgodi sodelavca Termomehanike.

Druge intervencije: 14. in 26. 10. 2006 so pomagali ob prometnih nesrečah v Zagradu na Prevaljah in v Slovenj Gradcu.

Direktor Roman Lupuh, dipl. org.-men.

JEZIKOVNI KOTIČEK

Ulivališče in valjarniška oziroma valjalna proga

V junijski številki je bilo objavljeno razmišljanje o pravilnosti poimenovanja proge v valjarni Valjarska ali valjalna proga? V praksi se tudi za ulivališče v jeklarni pogosto uporablja izraz vlivališče. Za razrešitev jezikovnih dilem je uredništvo poprosilo dr. Jožeta Gasperiča z Instituta »Jožef Stefan«, ki je tudi lektor revije *Materiali in tehnologije*. Objavljamo njegov odgovor.

Jeklo ulivamo, zato ulivališče

Kovine, zlitine itd. ulivamo, zato imamo ulitke (npr. bronasti ulitki); človek, ki uliva, je ulivalec, postopek je ulivalen, torej, **ulivališče**. Vlivam pa npr. vino v steklenico, mleko v lonec, pijačo vase, vlijemo alkohol na rano (pa še tekmovalcu pogum, kar je v drugačnem pomenu). Vliv je priprava za vlivanje jekla s k o z i vlivem.

Splošno. S predpono v- delamo besede, ki pomenijo gibanje v kaj, npr. vbrizgati, vcepiti, vdelati, vdeti, vdolbsti, vdreti, viliti (tekočino v posodo), vnašati, vpisati, vriniti, vrisati, vsekati (napis v kamen), vstaviti, vstopiti, vtisniti, vžgati.

S predpono u- pa delamo besede, ki pomenijo dovršitev dejanja, npr. ubežati, udariti, udelati, udomačiti, udušiti, ugasiti (svečo), ujeti, uliti, uloviti, umeriti (merilni instrument), umiliti (maščobo), uokviriti, upepeliti, upihnniti, uplniti, uprašiti, urediti, usekati, usmeriti, ustaviti, utekočiniti, utopiti, utrditi.

V valjarni je valjarniška proga

V valjarnah valjajo pločevino, postopek je *valjalen*, proga, na kateri valjamo pločevino, je *valjalna* proga. Imamo pa valjane profile, valjano pločevino.

V valjarni pa imamo **valjarniške** naprave. Taka naprava je lahko tudi proga v valjarni, torej **valjarniška proga**, tj. tovarniška (last tovarne oz. je v tovarni) proga. Primerjajte še: železniška proga (last železnic). V valjarni pripravljajo **valjarniški** program (tovarniški program), in ne valjarski program, kar bi pomenilo, da je to program, ki je predpisan (sprejet) za napravo, ki jo imenujejo v a l j a r oz. za delavce valjarje. Beseda ima namreč dva pomena: valjar (stroj, kuhinjski valjar. Pozor, poudarek je na prvem a-ju.) in valjar (človek. Pozor, poudarek na drugem a-ju.). Če gre za program dela, ki ga morajo opraviti delavci valjarji, je to **valjarski** program. Proga pa zagotovo ni valjarska, saj ni last valjarjev (čeprav jo uporabljajo), ampak tovarne. *Splošno.* Končnice na -ski oz. -ški se uporabljajo za pridevnike, izvedene iz samostalnikov, ki pomenijo živa bitja (delavski, vozniški), ali za tiste, ki se nanašajo na pojme, snovi in predmete (absorpcijski, atomski, elektronski, koksarniški, valjarniški), ali pa se nanašajo na lastna imena (ljublanski, beneški, dizelski, ohmski).

Dr. Jože Gasperič, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

Motiv iz valjarne

60 let Srednje šole Ravne

V prireditvenem šotoru pred Srednjo šolo Ravne so 20. oktobra s prijazno slovesnostjo (glasbeni program so soustvarjali domači dijaki in učiteljski kvintet velikovške gimnazije) obeležili 60. rojstni dan te izobraževalne ustanove. Med pokrovitelji prireditve je bil tudi Metal Ravne.

Želja ravnateljice Ivanke Stopar je, da bi šola »žarela kot najsvetlejša zvezda na nebu naše preljube Koroške«.

Ustanovljena je bila leta 1946 kot šola za učence v gospodarstvu oziroma kot Metalurška industrijska šola. V njej se je izobraževalo na tisoče mladih in odraslih, dala pa je tudi mnoge inženirje, magistre in doktorje znanosti, umetnike, glasbenike ..., skratka dobre ljudi, ki znajo živeti uspešno, kot je dejala ravnateljica Ivanka Stopar. Letos šola, ki izobražuje za poklice s področja tehnike, obiskuje 553 dijakov in dijakinj ter 120 odraslih, v dislocirani oddelku Višje strokovne šole Celje pa je vključenih 140 slušateljev strojništva.

»Stavba, ki bo leta 2007 stara 50 let, poka po šivih,« je rekla profesorica Stoparjeva in poudarila, da je šola zdaj dobila prvo preobleko, in sicer v topli oranžni barvi. Novih je tudi 60 oken. V zadnjih desetih letih so obnovili notranjost zgradbe. Zgradili so avtomehanično delavnico z optiko, opremili tri računalniške učilnice in učilnico za poučevanje računalniško podprtih tehnologij, uredili predavalnico za dislocirani oddelk, nabavili šolski kombi, dva numerično krmiljena stroja itd., najnovejša pridobitev pa je učilnica za mehatroniko, ki jo je po slovesnosti odprla Branka Abramovič z ministrstva za šolstvo.

V šoli, kjer ugotavljajo, da je za njimi zanimiva pot (nekaj časa je bila šola združena tudi z ravenško gimnazijo kot SŠTNPU), so ponosni na pretekle dosežke, hkrati pa si bodo še naprej prizadevali za samostojen višje- in visokošolski študij, motivirane učence in uspešne sodelavce.

Več o jubileju šole bo objavljeno v decembrski številki Koroškega fužinarja.

»Frajpobi« so navdušili z domačimi vižami.

Branka Abramovič z ministrstva za šolstvo je prerezala trak pred novo učilnico za mehatroniko, ob njej župan Maks Večko in ravnateljica Ivanka Stopar.

Dijaki so svoje izdelke postavili na ogled, gostje so si jih z zanimanjem ogledovali.

Učiteljski kvintet Gimnazije Alpe-Adria iz Velikovca.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

ODBOJKA. Oktobra so odbojkarji Fužinarja Metala odigrali pet tekem v prvi državni ligi. Fantje trenerja Branka Goloba so uspeli le enkrat zmagati; na Ravnah so presenetili odbojkarje Prvačine. V tekmah doma proti Galexu Pomurju in Krki ter na gostovanju pri Salonitu so Ravenčani ostali brez točk. Poraženi so bili tudi v Kranju proti ekipi Triglava, toda po zaslugi dveh osvojenih nizov so si priigrali dragoceno točko. »Železarji« so odigrali še dve tekmii prvega dela prvenstva, doma s Kamnikom in v gosteh z Logatcem. Četrtni finalni turnir mladincev za državno prvenstvo je bil v Mežici. Med štirimi ekipami so prepričljivo zmagali odbojkarji Fužinarja Metala, ki so vse tri ekipe, Mežico, Šempeter in Šoštanj Topolšico, premagali z 2 : 0 v nizih. Varovanci trenerja Branka Goloba so se poleg Mežičanov, ki so osvojili 2. mesto, uvrstili na polfinalni turnir.

NOGOMET. Koroško v slovenskih članskih ligah zastopa sedem klubov, žal pa nimamo nobenega predstavnika več v prvi oz. drugi ligi. Še najvišje, v tretji ligi vzhod, nastopajo po izpadu iz druge lige Dravograjčani, ki pa se v jesenskem delu prvenstva ne morejo pohvaliti z uspehi. Po 12. krogu so bili namreč uvrščeni na 10. mesto med 14 ekipami. Nič bolje se to jesen ni godilo nogometašem Pece iz Črne v štajerski ligi, saj so prvi del prvenstva končali v drugi polovici lestvice. V prvi skupini Medobčinske lige Maribor nastopajo iz Koroške edino nogometaši Slovenj Gradca, toda njihova točkovna bera po prvem delu je skromna. V desetih tekmah so le trikrat zmagali in uspeli zbrati 10 točk. Tako Slovenjgradčanom grozi izpad v drugo skupino, kjer pa so štirje koroški klubi dosegli to jesen vzpodbudne rezultate. Po odigranih desetih tekmah so naši klubi zasedali naslednja mesta na lestvici: 2. Radlje, 3. Korotan, 5. Akumulator in 6. Fužinar.

NAMIZNI TENIS. Napovedi, da se bo okrepljena ženska vrsta ravnenskega kluba Inter diskonta potegovala v letošnjem prvenstvu 1. državne lige celo za naslov prvakinja, skupaj z ekipo Iskre iz Vrtojbe in Ilirije, se uresničujejo. V prvih štirih tekmah so Ravenčanke prepričljivo premagovale nasprotne ekipe: Rakek s 6 : 0, Kajuh Slovan s 6 : 1, Prevent Radlje s 6 : 3 in Merkur iz Kranja s 6 : 1. V tekmii 5. kroga so se igralke Inter diskonta pomerile v derbiju v Ljubljani z ekipo Ilirije, ki je v štirih uvodnih dvobojih prav tako osvojila maksimalno število točk.

PLAVANJE. Na tradicionalnem 23. mednarodnem mitingu v Salzburgu so 21. in 22. oktobra izjemno uspešno nastopili mladi plavalci Fužinarja. V konkurenci preko 350 plavalcev in plavalk iz petih držav so si priplavalni deset prvih, enajst drugih in šest tretjih mest. Pri fantih je bil najuspešnejši Rok Sagmeister, ki je zmagal v disciplinah 100 in 200 m prosto ter 100 m hrbtno in 100 m mešano. Poleg tega je osvojil še eno drugo mesto. Pri dekletih se je odlikovala Tamara Miler, prav tako s štirimi zmagami (na 50 in 200 m prosto, 50 m prsno, 100 m mešano). Dve prvi mesti na 50 m hrbtno in 50 m delfin je osvojila še Teja Pešl, medtem ko je bil Toni Pori najboljši na 100 m prsno. Na zmagovalne stopničke so stopili še Martin Paradiž, Mojca Škratek in Tjaša Erjavec.

KEGLJANJE. V vseh slovenskih ligah se bo prvi del prvenstva končal 25. novembra. Septembra in oktobra je bilo odigranih 5 kol. Dravograjčani so v 1. A-ligi zabeležili dve zmagi doma, nad Litijo in Postojncani, ter dva poraza v gosteh in enega doma. Slovenjgradčanke, ki tudi nastopajo v najvišji državni ligi, so uspele doma premagati le ekipo Adrie iz Ankarana, ostale štiri tekme pa izgubile. V 1. B-ligi so kegljači Korotana nanizali štiri

zmage, nesrečen poraz pa so doživeli v Ljubljani proti ekipi Iskre. Tudi Slovenjgradčani so, čeprav novinci v 1. B ligi, izjemno uspešni. V petih nastopih so trikrat zmagali doma in izgubili le na gostovanju na Prevaljah in v Cerknici. Tudi kegljačice Korotana imajo pozitivno bilanco po uvodnih petih krogih, saj so dosegle štiri zmage in le enkrat ostale brez točk. V okviru druge lige so se kegljačice Fužinarja Petrola Energetike v treh tekmah dvakrat veselile uspeha, v uvodni tekmii na Ptuj pa so morale priznati premoč kegljačic Drove. V 3. ligi tudi letos nastopajo kegljači Fužinarja PE, ki so trikrat zmagali, enkrat igrali neodločeno in enkrat izgubili.

Na turnirju v gostišču Kegl bar v Radljah je nastopilo 93 tekmovalcev in tekmovalk. Med registriranimi kegljači je zmagal Bojan Golob iz Korotana Prevalje s 612 keglji pred Ljubljancem Anžetom Lužarjem in Slavkom Hanžekovičem iz kluba Interokno Dravograd. V konkurenci registriranih kegljačic je bila najboljša Nada Žvikart, članica Fužinarja Petrola, ki je podrla 580 kegljev. Druga je bila njena klubska kolegica Andreja Pečovnik in tretja kegljačica Korotana Majda Verbole. Med neregistriranimi udeleženci turnirja sta bila najboljša Horst Parotat in Lizika Potočnik (oba Društvo upokojencev Ravne).

Na kegljiščih na Ravnah in v Slovenj Gradcu se je 28. in 29. oktobra odvijalo posamično prvenstvo Koroške za člane. Po dveh nastopih je naslov prvaka osvojil Vojko Belaj (Interokno), ki je skupno podrl 1182 kegljev. Drugi je bil Ivo Mlakar (Korotan) s 1177 keglji, tretji pa Silvo Belaj (Interokno) s 1175 keglji. Omenjena trojica se je uvrstila na državno prvenstvo. Kegljake so nastopile v Dravogradu in na Prevaljah. Zmagala je Mojca Drolfelnik iz Korotana, ki je podrla 1128 kegljev, pred klubske kolegice Majdo Verbole 1079 in Zdenko Grobelnik (Slovenj Gradec) s 1076 keglji.

ATLETIKA. V Slovenj Gradcu je bil 15. oktobra tradicionalni tek miru ob dnevu OZN. Od tekačev in tekačic iz ravnenske občine je najboljšo uvrstitev dosegel Peter Harnold, član KAK Ravne, ki je zmagal v teku na 10 kilometrov v skupini članov od 20 do 29 let. Na 2. mesto se je v kategoriji do 19 let uvrstil Tin Petrovič, tretji je bil Tadej Grilc (oba KAK Ravne). Druga mesta so si v starejših kategorijah pritekli tudi Ravenčana Natalija Lesnik in Ante Bilobrk ter Mojca Breznikar iz Kotelji. Četrtri je bil v kategoriji od 30 do 39 let Valentin Česnik, osmi pa Metod Zdovc (oba Ravne). Tek v Slovenj Gradcu je bil zadnji v sklopu tekmovanja za Štajersko-koroški pokal. V svojih starostnih skupinah so tekači iz Koroške dosegli naslednje boljše končne uvrstitve. Pri moških je 1. mesto osvojil Jože Mori z Mute, druga mesta pa Milan Zupanc iz Mislinje ter Metod Zdovc. Tretji je bil Ante Bilobrk. Pri ženskah je Ravenčanka Karolina Šnajder osvojila končno 2. mesto, četrta je bila Štefka Sirk (RPD Dolga pot).

ŠPORTNO PLEZANJE. Član AK Ravne Ciril Vezonik je nastopil v slovenski reprezentanci na četrtri letošnji tekmii evropskega pokala v Annesyju v Franciji. V disciplini težavnost se Cirilu prvič ni uspelo uvrstiti na finalni nastop, potem ko je v predtekmovanju osvojil 11. mesto med starejšimi dečki. Slovenjgradčan Miha Britovšek je bil med kadeti 18.

ŠAH. Osmi turnir odprtega koroškega prvenstva v pospešenem šahu je bil 21. oktobra v Slovenj Gradcu. Med 23 igralci je bil, tako kot na prejšnjem turnirju, znova najboljši Branko Špalir (Fužinar Hapo) s 5,5 točke. Z istim številom točk sta se na naslednjih mestih vrstila Velenjčan Milan Matko in Dravograjčan Zdenko Oderlap. Četrto in peto mesto je pripadlo Zdravku Burjaku iz Črne in Sandiju Krivcu iz Slovenj Gradca, ki sta zbrala 4,5 točke. Pred zadnjima dvema turnirjema vodi v skupni razvrstitvi Špalir pred Matkom.

KADROVSKA GIBANJA V SEPTEMBRU

Konec septembra 2006 je v ravenskem delu skupine SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., delalo 1.411 zaposlenih. V zasebnih in drugih podjetjih, ki so nastala iz Železarne Ravne ter so vključena v to rubriko, sta bili 30. 9. 2006 zaposleni 1.102 osebi.

DRUŽBA	ŠTEVILO ZAPOSLENIH 30. 9. 2006
METAL RAVNE	971
SERPA	137
STO	2
NOŽI RAVNE	194
ZIP CENTER	107
PETROL ENERGETIKA	116
RAVNE	78
ŠTORE	38
PETROL TEHNOLOGIJA	16
STYRIA VZMETI	212
TRANSKOR	46
T. K. RAVNE	2
KOROŠKI GASILSKI ZAVOD	14
EUREST	44
SISTEMSKA TEHNIKA	312
STROJI	136
ĀKERS VALJI	78
SŽ-OPREMA RAVNE	126

FLUKTUACIJA

Sklenitve delovnega razmerja

V ravenskih družbah SIJ – Slovenske industrije jekla so septembra sklenili 11 delovnih razmerij: 3 v Metalu Ravne (2 za določen in 1 za nedoločen čas) ter 8 v Nožih Ravne (7 za določen in 1 za nedoločen čas).

Poročilo iz drugih družb: v Strojih so za določen čas zaposlili 5 iskalcev dela, za nedoločen čas pa 3 delavce; v Sistemski tehniki so sklenili 2 pogodbi o zaposlitvi za določen čas; novega delavca za določen čas so dobili tudi v družbah SŽ-Oprema Ravne in Styria Vzmeti, medtem ko je kolektiv Ākers valjev medse sprejel sodelavca za nedoločen čas.

Prekinitve delovnega razmerja

Do sprememb v skupini SIJ – Slovenska industrija jekla je na Ravnah septembra prišlo v Nožih Ravne in ZIP centru (v obeh podjetjih je šlo za potek zaposlitve za določen čas, v prvem podjetju 5 delavcem in v drugem enemu delavcu), v Metalu Ravne (zabeležili so upokožitev in izredno odpoved zaposlitve) in v Serpi (dva sodelavca sta se upokožila, eden je umrl).

Poročilo iz drugih družb: 8 sodelavcem Strojev je

potekla pogodba o zaposlitvi za določen čas, iz podjetja SŽ-Oprema Ravne pa je sporazumno odšel sodelavec.

Po podatkih Smeri, d. o. o., in kadrovskih oddelkov podjetij povzela A. Č.

BORUT GRACELJ

1978–2006

Pred osmimi leti je Boruta življenjska pot pripeljala k nam v Styrio, kjer smo mu po svojih najboljših močeh pomagali, da bi našel pot iz osebne krize. Z njegovo mamo smo mu stali ob strani, ga spodbujali, ko je zanihal med realnostjo življenja in nestvarnostjo odvisnosti. Naše sodelovanje in odkriti pogovori med nami, ko si je upal izdati svoje težave, so obrodili sadove, in opravič je težko pot do skorajšnje rešitve. Sodelavci smo mu zaupali, verjeli vanj, ga spodbujali, imeli smo že upanje, da je najhujše mimo, toda samo on se zavedal, da ni tako, da je pot povratka še veliko hujša, kot si upamo priznati. Tako težka, da je na tej poti obupal. Ni sam kriv, razumemo ga, vendar upamo, da bo njegov umik iz bitke opomin nam, ki ostajamo, opomin, kako težka je pot vrnitve in kako hitro je prepozno, ko se ne zavemo pravi čas, da smo zgrešili cilje iz svoje mladosti. Za nas bo Borut ostal večno mlad, saj nas je veliko prerano zapustil.

Mami, očetu, bratu, ostalim sorodnikom, prijateljem in znancem izrekam v svojem imenu in v imenu družbe Styria Vzmeti, d.o.o., iskreno in globoko sožalje.

Dušan Strmčnik

Informativni fužinar, št. 11, november 2006.

Glasilo družb, nastalih iz Železarne Ravne (javni financerji: Metal Ravne, Noži Ravne, ZIP center). ISSN: C500-0572.

Založnik: Fužinar Ravne, d. o. o., Koroška cesta 14, 2390 Ravne na Koroškem.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron - Kodrin, lektor Miran Kodrin, prof.

Tel.: (02) 870 6441. Faks: (02) 82 23 013.

Elektronski naslov:

Andreja.Cibron@metalravne.com.

Prelom in tisk: ZIP center, d. o. o., Koroška cesta 14, 2390 Ravne na Koroškem. Naklada: 1.890 izvodov.

Objavljenih prispevkov ni dovoljeno kakorkoli ponatisniti brez pisnega dovoljenja uredništva.

NAGRADNA KRIŽANKA št. 128

Nagradna križanka št. 127; rešitev vodoravno: BALTIK, SPOJ, AKONTO, KORK, KVATERNIK, TAR, ROA, EKS, ERA, ONTARIO, RI, LARA, NK, ISAR, IRKE, OTROČAJ, LT, LIGNIT, ZOIS, OKA, TERENKA, GAL, AKTI, AK.

Žreb je odločil, da knjige prejmejo: Branko Komerički, Eltes; Milena Gartner - Delopst, Metal Ravne, in Oto Lužnik, Eltes. Čestitamo!

Nagradna križanka št. 128: Rešitev križanke pošljite (po interni pošti) do vključno 1. 12. 2006 na naslov: Fužinar Ravne, d. o. o., Uredništvo Informativnega fužinarja, Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem. Zaradi znižane naklade glasila sprejemamo tudi rešitve fotokopirane križanke. Vsakdo lahko v žrebanju sodeluje le z eno rešitvijo. Rešitev križanke in imena nagrajencev bomo objavili v prihodnji številki.

	SLO. PISA- TELJ KERSNIK	IZBRA- NA DRUŽBA	SADNA PIJAČA	EDVARD JAZBEC	ZOLA- JEV ROMAN	IF	POVEZA- VA, STIK	ANA LESJAK	DESNA ROKA	LUKA V IZRAELU	POTOČ- NA ŽIVAL
LETNI ČAS PRED ZIMO						MESTO V SV DALMA- CIJI					
AGAVI PODO- BNA RASTLINA						VLAČE- NJE					
						ORGLAR					
SLO. HOKEJIST ZUPAN- ČIČ				SVETOP. JUNAK SOL TANTA- LOVE KISLINE				RIBIŠKA MREŽA			
								ALEŠ KERSNIK			
KRISTA TOVOR- NIK			FILJUNAK IZ DŽUN- GLE RUSKI PIANIST JAKOV					A		VRED- NOST IZDEL- KA	OČE, ATA
ZELE- NICA V PUŠ- ČAVI			Z		SULFAT DVOV. KOVIN MONG. VLADAR			L			
IKO	DUŠEVNA PREOBRE- MENITEV	MANEK. SENČAR	A				KIS				
		LADIJ. VIJAKI					PRIPRA. ZA TKANJE	O			
ČLAN VERŠKE LOČINE			K					DALM. Ž. IME STARA MERA ZA ŽITO			
TILEN LOKAR			PEVKA HORVAT KOŠ. KLUB IZ RIGE					ANDREJ KOS			
								OSVEŽ. PIJAČA			
ARABSKI SREBR- NIK			A		MOŠKI SUK- NJIČ					10. IN 13. ČRKA	SILICIJ
AM. METEO. SATE- LIT			S		VRSTA GEOM. PROJEK- CIJE						
PENEČE SE VINO			K			OVALNE POSODE					

Žreb bo med reševalce križanke razdelil tri knjige RAVNE NA KOROŠKEM, 750 let prve pisne omembe, z zanimivimi poglavji: Utrinki iz preteklosti, Razgledi po sedanjosti in Vizije za 21. stoletje.

IME IN PRIIMEK:.....

PODJETJE (OBRAT/ODDELEK) OZ. NASLOV: